

X POGLAVLJE

ETIČKI KODEKSI

1. ETIČKI KODEKS IEEE (Institute of Electrical and Electronics Engineers)

Mi, članovi IEEE u priznavanju važnosti naših tehnologija koje utiču na kvalitet života širom sveta i u prihvatanju lične obaveze prema našoj profesiji, njenim članovima i zajednici kojoj služimo, ovde se zaklinjemo na najviše etičke i profesionalne radnje i slažemo se:

1. da prihvatimo odgovornost u donošenju inženjerskih odluka u skladu sa bezbednošću, zdravljem i dobrobiti javnosti i da otkrijemo faktore koji mogu da ugroze društvo ili okolinu;
2. da izbegavamo prave ili zamišljene konflikte interesa kad god je to moguće i da ih otkrijemo zavađenim stranama kada postoje;
3. da budemo iskreni i realni u izjavljivanju tvrdnji ili procena zasnovanih na podacima koji su nam dostupni;
4. da odbacimo korupciju u svim njenim formama;
5. da se poboljša razumevanje tehnologije, njene primene i potencijalne posledice;
6. da se održavaju i poboljšaju naše tehničke kompetencije i da preduzmemo tehnološke zadatke u ime drugih samo ako smo kvalifikovani obukom ili iskustvom ili nakon što u potpunosti otkrijemo potencijalna ograničenja;
7. da se traži, prihvati i ponudi iskrena kritika o tehničkom radu, da se priznaju i isprave greške i da se oda odgovarajuće priznanje za doprinose drugih;
8. da se pravedno tretiraju sve osobe bez obzira na njihovu rasu, religiju, pol, godine i nacionalno poreklo;
9. da se izbegne povređivanje drugih, njihove imovine, reputacije ili zapošljavanje na pogrešan ili nezakonit način;
10. da se pomogne kolegama i saradnicima u njihovom profesionalnom razvoju i da ih podržimo u primenjivanju ovog etičkog kodeksa.

2. ETIČKI KODEKS NSPE (National Society of Professional Engineers)

Preambula

Inženjerstvo je važna učena profesija. Od inženjera, kao članova ove profesije, se očekuje da pokažu najviše standarde poštenja i integriteta. Inženjerska profesija ima

direktan i suštinski uticaj na kvalitet života svih ljudi. Prema tome, usluge koje obezbeđuju inženjeri zahtevaju poštenje, nepristrasnost, pravednost i jednakost i moraju biti posvećene zaštiti javnog zdravlja, bezbednosti i dobrobiti. Inženjeri moraju da deluju u skladu sa standardima profesionalnog ponašanja koje zahteva pridržavanje najviših principa etičkog ponašanja.

Fundamentalna pravila:

Inženjeri u ispunjavanju svoji profesionalnih dužnosti će:

1. brinuti o bezbednosti, zdravlju i dobrobiti javnosti;
2. pružati usluge samo u oblastima u kojima su kompetentni;
3. davati javne izjave samo na objektivan i istinit način;
4. raditi u korist svakog poslodavca ili klijenta kao verni agenti ili ljudi od poverenja;
5. izbegavati obmanu;
6. postupati časno, odgovorno, etički i zakonski tako da bi bili poštovani, da bi stekli reputaciju i da bi bili korisni svojoj profesiji.

Pravila prakse:

1. Inženjeri će biti zaduženi za bezbednost zdravlje i dobrobit javnosti:
 - a) ako se procena inženjera odbaci u slučaju kada je ugrožen nečiji život ili imovina, oni će, u zavisnosti od slučaja, obavestiti svog poslodavca ili klijenta ili neko drugo nadležno telo;
 - b) inženjeri će odobriti samo ona inženjerska dokumenta koji su u skladu sa primenjivim standardima;
 - c) inženjeri neće otkrivati činjenice, podatke ili informacije bez prethodnog pristanka klijenta ili poslodavca osim ako su autorizovana ili ako to zahteva zakon ili ovaj kodeks;
 - d) inženjeri neće dozvoliti da se njihovo ime ili saradnici dovode u vezu sa poslovnim poduhvatima vezanim za ljude ili organizacije za koje veruju da su umešani u prevarantske i nepoštene poslove;
 - e) inženjeri koji znaju nešto o prekršenoj odredbi ovog kodeksa će prijaviti to odgovarajućem profesionalnom telu, a kada bude neophodno prijaviće to, takođe, i vlastima. Ukoliko bude potrebno, sarađivaće sa određenim vlastima u dostavljanju informacija ovakve vrste ili u otkrivanju saradnika koji su prekršili kodeks.
2. Inženjeri će pružati usluge samo o oblastima svoje kompetencije:
 - a) inženjeri će prihvatiti zadatke samo ako su kvalifikovani u specifičnim tehničkim poljima;
 - b) inženjeri neće potpisivati nikakve planove ili dokumenta koji imaju veze sa oblastima u kojima nisu kompetentni. Takođe, neće potpisivati planove ili dokumenta u čijoj izradi nisu učestvovali;
 - c) inženjeri mogu da prihvate zadatke i da snose odgovornost za koordinaciju čitavog projekta i da potpišu i zapečate inženjerska dokumenta za čitav projekat pod uslovom da svaki tehnički segment bude potpisan i zapečaćen samo od strane kvalifikovanih inženjera koji su radili na tom segmentu.
3. Inženjeri će davati izjave u javnosti samo na objektivan i istinit način:

- a) inženjeri će biti objektivni i poštteni u profesionalnim izveštajima, izjavama i svedočenjima. Oni će uključiti sve relevantne informacije u takve izveštaje, izjave ili svedočenja;
 - b) inženjeri mogu da izraze javno tehnička mišljenja koja su zasnovana na poznavanju činjenica i kompetenciji o određenim pitanjima;
 - c) inženjeri neće davati izjave, kritike ili iznositi argumente o tehničkim pitanjima koja su zahtevana ili plaćena od strane zainteresovanih strana osim ako, pre nego što su izneli svoje komentare, nisu jasno identifikovali koje su to zainteresovane strane u čije ime govore i otkrili postojanje bilo kakvog interesa koji bi inženjeri mogli da imaju.
4. Inženjeri će raditi u korist svakog poslodavca ili klijenta kao odani poverenici:
- a) inženjeri će otkriti sve poznate ili potencijalne konflikte interesa koji bi mogli da utiču na njihov sud ili na kvalitet njihovih usluga;
 - b) inženjeri neće prihvatiti kompenzacije finansijske ili neke druge prirode od više od jedne stranke za usluge na istom projektu ili za usluge koje se odnose na isti projekat sem ako su okolnosti potpuno otvorene i ako su sve zainteresovane strane pristale na to;
 - c) inženjeri neće prihvatati, direktno ili indirektno, finansijske ili druge usluge od vrednosti od strane spoljašnjih činilaca u vezi sa poslom za koji su oni odgovorni;
 - d) inženjeri u javnim službama kao članovi, savetnici ili zaposleni u državnim telima ili odeljenjima, neće učestvovati u donošenju odluka u vezi usluga koje su oni obezbedili ili njihove organizacije u privatnoj ili javnoj inženjerskoj praksi;
 - e) inženjeri neće prihvatiti ugovore od vladinih tela u kojima službenici njihovih organizacija učestvuju kao članovi.
5. Inženjeri će izbegavati obmanu:
- a) inženjeri neće falsifikovati svoje kvalifikacije ili dozvoliti lažno prikazivanje svojih kvalifikacija ili kvalifikacija svojih radnika. Oni neće lažno prikazivati ili preuveličavati svoju odgovornost po pitanju prethodnih zadataka. Brošure ili druge prezentacije vezane za traženje zaposlenja neće lažno prikazivati relevantne činjenice u vezi sa poslodavcima, zaposlenima, saradnicima, udruženim poduhvatima ili prošlim dostignućima;
 - b) inženjeri neće nuditi, davati ili primati, niti direktno niti indirektno, nikakav prilog koji bi uticao na nagradu koja se pominje u ugovoru od strane javnih vlasti ili koji bi mogao biti razumno protumačen od strane javnosti da ima efekat ili nameru da utiče na nagrađivanje. Oni neće nuditi nikakve poklone ili druge usluge od vrednosti da bi osigurali posao. Neće plaćati proviziju, procenat da bi obezbedili posao, osim savesnim zaposlenima ili solidnim marketinškim agencijama koje su u njihovoj službi.

PROFESIONALNE OBAVEZE

1. Inženjeri će biti vođeni u svim svojim odnosima najvišim standardima poštenja i integriteta:
- a) inženjeri će prihvatati svoje greške i neće prikrivati činjenice;
 - b) inženjeri će savetovati svoje klijente ili poslodavca kada veruju da projekat neće biti uspešan;

- c) inženjeri neće prihvatati da honorarno rade na drugom projektu ukoliko to šteti njihovom stalnom zaposlenju. Pre nego što prihvate bilo kakvo honorarno inženjersko zaposlenje oni će obavestiti svoje poslodavce;
 - d) inženjeri neće pokušati da pridobiju inženjera od drugog poslodavca lažnim predstavljanjem;
 - e) inženjeri neće aktivno učestvovati u štrajkovima ili drugim kolektivnim prinudnim akcijama;
 - f) inženjeri neće promovisati svoje lične interese na račun ponosa i integriteta profesije.
2. Inženjeri će u svakom trenutku težiti da služe javnom interesu:
- a) inženjeri će tražiti prilike da učestvuju u društvenim akcijama; da usmeravaju mlade u njihovim karijerama; i da rade na napretku bezbednosti, zdravlja i dobrobiti svoje zajednice;
 - b) inženjeri neće popunjavati, potpisivati ili pečatiti planove ili specifikacije koje nisu u skladu sa primenljivim inženjerskim standardima. Ako klijent ili poslodavac insistira na takvim neprofesionalnim akcijama oni će obavestiti odgovarajuće organe vlasti i povući će se sa daljeg rada na projektu;
 - c) inženjeri će se truditi da unaprede znanje javnosti o inženjerskom pozivu i njegovim dostignućima. Takođe, će se truditi da podstaknu širu javnost da više ceni ovu profesiju i njene uspehe.
3. Inženjeri će izbegavati sve akcije koje obmanjuju javnost:
- a) inženjeri će izbegavati da daju izjave koje sadrže lažne činjenice ili one koje izostavljaju materijalne činjenice;
 - b) u skladu sa gore navedenom tačkom, inženjeri mogu da pišu oglase za regrutovanje osoblja;
 - c) takođe, inženjeri mogu da pripremaju članke za tehničku štampu ali takvi članci neće odavati priznanje autoru članka za posao koji je obavio neko drugi.
4. Inženjeri neće otkrivati bez pristanka poverljive informacije koje se odnose na poslove ili tehničke procese bili kog sadašnjeg ili bivšeg klijenta ili poslodavca ili javnog tela komje služe:
- a) inženjeri neće bez pristanka svih zainteresovanih strana promovisati ili organizovati nova zapošljavanja u vezi sa određenim projektom za koji je inženjer stekao određeno specijalizovano znanje;
 - b) inženjeri neće bez pristanka svih zainteresovanih strana učestvovati ili predstavljati suparničke interese u vezi sa određenim projektom u kome je inženjer stekao određena specijalizovana znanja zahvaljujući bivšem klijentu ili poslodavcu.
5. Na inženjere neće uticati u obavljanju njihovih profesionalnih obaveza konflikti interesa:
- a) inženjeri neće prihvatati finansijske ili druge usluge od vrednosti, uključujući i besplatne inženjerske dizajne, od dobavljača materijala i opreme za specficiranje njihovog proizvoda;
 - b) inženjeri neće prihvatati finansijske nadoknade, direktno ili indirektno, od ugovarača ili drugih strana koje rade sa inženjerovim klijentima ili poslodavcima u vezi sa poslom za koji je inženjer odgovoran.
6. Inženjeri neće pokušati da zadrže zaposlenje ili da dobiju unapređenje ili profesionalne angažmane nepošteno kritikujući druge inženjere ili koristeći neke druge neprimerene metode:

- a) inženjeri neće zahtevati, predlagati ili prihvatati novčanu naknadu u uslovima u kojima njihova procena može biti kompromitovana;
 - b) inženjeri u stalnom radnom odnosu prihvaćiće honorarni inženjerski posao samo ukoliko je to u skladu sa politikom poslodavca i skladu sa etičkim kodeksom;
 - c) inženjeri neće bez pristanka poslodavca koristiti opremu, zalihe, laboratorije ili kancelarijski materijal i prostorije preduzeća da bi obavljali svoje privatne poslove.
7. Inženjeri neće pokušati da povrede zlonamerno ili lažno, direktno ili indirektno profesionalnu reputaciju, mogućnosti, praksu ili zapošljavanje drugih inženjera. Inženjeri koji veruju da su drugi krivi zbog neetičkog ili ilegalnog delovanja preneće takve informacije onom organu koji je nadležan za to:
- a) inženjeri u privatnom poslu neće pregledati rad drugog inženjera koji radi za istog klijenta izuzev ako je taj drugi inženjer upoznat sa tim ili ako je veza tog inženjera sa poslom prekinuta;
 - b) inženjeri u vladinim industrijskim ili obrazovnim institucijama ili koji rade u privredi pregledaće i ocenjivaće rad drugih inženjera ako to zahtevaju njihove radne obaveze;
 - c) inženjeri koji rade u prodaji ili u nekoj industriji treba da prave poređenja između prikazanih proizvoda i proizvoda drugih dobavljača.
8. Inženjeri će prihvatiti ličnu odgovornost za svoje profesionalne aktivnosti, pod uslovom, da inženjeri mogu da traže naknadu u slučaju štete za usluge koje mogu da iskrsnu u njihovoj praksi za sve slučajeve osim velike nemarnosti gde inženjerovi interesi ne mogu na drugi način da budu zaštićeni:
- a) inženjeri će se prilagoditi državnim zakonima u praksi inženjerstva;
 - b) inženjeri neće koristiti udruživanje sa neinženjerima, korporacijama ili partnerima kao masku za neetičko delovanje.
9. Inženjeri će odati priznanje za inženjerski posao onima koji priznanje zaslužuju i prizvaće vlasničke interese drugih:
- a) inženjeri će kad god je to moguće imenovati osobu ili osobe koje mogu biti odgovorne za dizajn, pronalasku ili druga dostignuća;
 - b) inženjeri koji koriste dizajn nabavljen od strane klijenta priznaju da dizajn ostaje u vlasništvu klijenta i da ne može da bude kopiran od strane inženjera za druge bez dozvole vlasnika;
 - c) inženjeri pre nego što preuzmu rad za druge, u okviru koga inženjer može da napreduje, pravi planove, dizajne, pronalasku i ostalo, što zahteva zaštitu prava na patente, treba da sklopi pozitivan dogovor u kojem su precizirani vlasnički odnosi;
 - d) inženjerski projekat, podaci i beleške koje se odnose isključivo na posao poslodavca su vlasništvo poslodavca. Poslodavac treba da obešteti inženjera za upotrebu informacija u bilo koje druge svrhe osim u originalne.

3. ETIČKI KODEKS INŽENJERA I TEHNIČARA SRBIJE

Inženjeri i tehničari će značenja i obaveze svoje struke poštovati i držati visoko, odmah do osnovnih moralnih principa čoveka:

- brige o porodici i deci,
- ljubavi prema bližnjima,
- poverenja i iskrenosti u odnosima prema saradnicima,
- časnosti u poslu,

i nalaziće način da ovi moralni principi i obaveze u struci ne budu ostvarivani jedni na uštrb drugih.

Profesionalni inženjeri će u ponašanju i obavljanju svoje struke imati kao vodilju sledeće principe:

1. Odgovornost i korektnost u poslu

Inženjeri i tehničari će prihvatiti i raditi poslove koje znaju i poznaju ili ih uz pomoć kolega mogu u toku rada upoznati i usvojiti. Odgovornost za preuzeti posao treba prihvatiti i posao obavljati sa postavljenom odgovornošću. Za poslove koje inženjer nije siguran da ih dovoljno zna časnno je zatražiti učešće od onih koji znaju bolje. Za svaki urađeni posao inženjer će biti zadovoljan ako je uradio najbolje što je bilo moguće.

U odnosima sa poslodavcima i klijentima inženjeri i tehničari će izgrađivati odnose sa korektnošću i poverenjem, čuvaće i štiti njihove tajne i poverene poslovne interese.

2. Stalno unapređivanje stručnih znanja

Inženjeri su dužni da stalno unapređuju svoju stručnu kompetentnost putem ličnog učenja, usavršavanja, istraživanja, informisanja i provere stečenih znanja. Za napredovanje u struci treba koristiti i sve organizovane vidove inovacija i unapređenja znanja.

Mlađim kolegama treba posvetiti pažnju putem vođenja njihovog početnog rada u struci i putem pružanja pomoći.

3. Privrženost istini i naučnim i stručnim promenama

U obavljanju profesionalnog rada treba primenjivati istinu i usvojene stručne i naučne norme.

Poštovanje istine i stručnih normi ne sme biti podređeno drugim zahtevima.

Inženjerima i tehničarima će biti stran i nesvojstven nesolidan i površan rad, primanje mita, davanje mišljenja po narudžbi i želji i sl.

Ako je inženjer pozvan da oceni rad drugog inženjera ili lica druge struke, nastojće da o svom nalazu obavesti lice na čiji se rad nalaz odnosi.

4. Rad na zaštiti okoline

U svom radu inženjeri i tehničari će očuvanje i unapređenje životne sredine ostvarivati poštujući sledeće principe:

4.1. izbor i primena rešenja koja za isti rezultat omogućavaju utrošak energije i materijala i umanje produkciju otpada i zagađujućih materijala;

4.2. pri izboru tehničkih rešenja inženjeri i tehničari će prethodno proučiti karakteristike sredine (živi svet, vazduh, voda, topografija i osobine tla, objekti stvoreni radom čoveka i sl.) i proceniti efekte rešenja koja se odabiraju. Rešenja koja se odabiraju treba da poštuju važeće norme stručnosti, očuvanje okoline, kao i da imaju ugrađena rešenja za zaštitu okoline;

4.3. inženjeri i tehničari će prihvatiti kao svoju obavezu da u poslu koji obavljaju prate stanje zaštite okoline, da traže i primenjuju nova i bolja rešenja.

5. Unapređivanje posla za dobrobit društva

U okvirima svojih sposobnosti, hrabrosti, entuzijazma, znanja i posvećenosti poslu inženjeri će stalno raditi na unapređenju posla kojim se bave, na stvaranju uslova za dobrobit društva, podizanju blagostanja, zdravlja i života na viši nivo.

6. Zalaganje za propisan i solidan rad drugih

Inženjeri i tehničari imaju obavezu da kada uoče kod pravnih i fizičkih lica nesolidan, nepropisan i opasan rad o tome obaveste svoju strukovnu organizaciju i da traže preduzimanje mera (ukazivanje na propuste, upozorenje, javno saopštenje, osudu, prijavu i dr.).

7. Profesionalno udruživanje

Inženjeri i tehničari će pomagati, podržavati i ostvarivati mere međusobnog udruživanja u cilju zaštite profesionalnih interesa i ostvarivanja boljeg ličnog i društvenog položaja. Pri tome će voditi računa da to udruživanje ne bude na štetu, već da doprinosi dobru i drugih.

4. ETIČKI KODEKS INŽENJERSKE KOMORE SRBIJE

I UVODNE ODREDBE

Član 1.

Etičkim kodeksom (u daljem tekstu: Kodeks) Inženjerske komore Srbije (u daljem tekstu: Komora), definišu se moralni principi, načela i pravila ličnog, poslovnog i profesionalnog ponašanja diplomiranih inženjera arhitektonske, građevinske, mašinske, elektrotehničke, saobraćajne i drugih tehničkih struka, kao i diplomiranih prostornih planera, kojima je u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji izdata licenca odgovornog

urbaniste, projektanta, izvođača radova i odgovornog planera (u daljem tekstu: članovi Komore).

Član 2.

Članovi Komore obavljaju poslove iz svoje struke u skladu sa Zakonom o planiranju i izgradnji, drugim zakonima, standardima, normativima, pravilnicima i drugim propisima donetim na osnovu tih zakona, Statutom Komore, ovim Kodeksom i drugim opštim aktima Komore.

Član 3.

Odredbe ovog Kodeksa su obavezujuće za sve članove Komore.

Za utvrđivanje odgovornosti za povredu odredaba ovog Kodeksa nadležan je Sud časti Komore.

II OSNOVNA NAČELA

Član 4.

Članovi Komore štite i unapređuju ugled struke ličnim ponašanjem, korišćenjem svog znanja i veštine, u cilju:

1. zaštite javnih interesa i interesa građana u oblikovanju i uređenju prostora za život i rad ljudi;
2. očuvanja i zaštite kulturno istorijskog nasleđa okruženja i usklađivanja svojih aktivnosti sa uslovima koje ovi zahtevi podrazumevaju;
3. predviđanja i planiranja svih potrebnih postupaka za zaštitu prirodne okoline od posledic inženjerskih poduhvata;
4. nalaženja ekonomski opravdanih rešenja i
5. zaštite ugleda Komore i drugih strukovnih udruženja.

Član 5.

Članovi Komore su dužni da, u okviru svog profesionalnog rada, prate i učestvuju u javnim aktivnostima na donošenju, a nakon usvajanja na primeni, odnosno promovisanju planskih dokumenata iz oblasti prostornog i urbanističkog planiranja.

Član 6.

Najvažniji principi u obavljanju poslova u struci članova Komore su:

1. privrženost zakonskim i drugim propisima i standardima, naučnim i stručnim postavkama, pravilima Komore i etičkim normama;
2. poštovanje kulturno istorijskog nasleđa okruženja;
3. bezbednost, zdravlje i blagostanje ljudi i zaštita prirodne okoline i materijalnih dobara;
4. racionalizacija izgradnje i iznalaženje ekonomski opravdanih rešenja;
5. odgovornost i korektnost u poslu;
6. unapređenje stručnih znanja i razvoj opšte i tehničke kulture, i
7. strukovno udruživanje.

III OSNOVNA PRAVILA

Član 7.

Poslove odgovornog planera, odgovornog urbaniste, odgovornog projektanta i odgovornog izvođača radova u smislu Zakona, može da obavlja samo član Komore sa odgovarajućom licencom.

Član 8.

Član Komore je obavezan da svoje profesionalne obaveze izvršava stručno i odgovorno.

Prilikom obavljanja svog profesionalnog rada, članovi Komore primenjuju važeće zakone, propise i standarde, naučne i stručne norme, a svoje stručne sposobnosti stalno unapređuju putem informisanja, učenja, usavršavanja, istraživanja i provere stečenih znanja.

Član Komore u svom stručnom radu dosledno sprovodi načelo ekonomske opravdanosti predloženog rešenja.

Članu Komore je nesvojstveno primanje i davanje mita, davanje mišljenja po narudžbi i želji ili mimo pravila struke, protivno zakonu i ovom Kodeksu, pristrasnost, nesavesnost i slično.

Član 9.

Član Komore svoj stručni ugled izgrađuje isključivo na osnovu svojih referenci i kvaliteta svojih usluga, i časno konkurišući drugim članovima Komore, izlaže ga oceni javnosti i spreman je da se suoči sa posledicama tih ocena.

Član 10.

Član Komore ne sme pristupiti obavljanju niti jednog posla, ukoliko ponuđeni posao nije u skladu sa zakonom.

Član 11.

Član Komore finansijsku stranu svojih aktivnosti sprovodi u skladu sa zakonom i opštim aktima Komore.

Član Komore ne može ponuditi obavljanje poslova, niti ugovoriti obavljanje poslova ispod minimalnih kriterijuma utvrđenih posebnim opštim aktima Komore.

Član 12.

Član Komore koji ne učestvuje u izradi nekog plana ili projekta, odnosno ne obavlja druge stručne poslove, ne može potpisati taj plan ili projekat, odnosno relevantna dokumenta o poslovima, niti za predmetni plan, projekat ili posao zahtevati nagradu, ili nadoknadu.

Član 13.

Član Komore, koji je imenovan na javnu funkciju ili je zaposlen u organima uprave, ne može koristiti svoj položaj u svrhu pribavljanje poslova za sebe ili drugog člana Komore.

Član 14.

Stručno mišljenje člana Komore iz oblasti za koju je dobio licencu mora biti objektivno, jasno, sažeto, nepristrasno i zasnovano na dokazima i obavezno mora biti potpisano i overeno pečatom.

Član 15.

Član Komore mora prilagoditi broj i obim poslova koje preuzima svojim stručnim, radnim i organizacionim mogućnostima, kako bi mogao blagovremeno ispuniti sve svoje preuzete obaveze ne dovodeći sebe ili naručioca u poslovno nepovoljan položaj.

Član 16.

Član Komore treba da podstiče svoje saradnike na usavršavanje i povećanje stručnosti.

Član Komore je dužan da svojim saradnicima daje zadatke koji odgovaraju njihovim stručnim sposobnostima i u svemu odgovara za rezultate njihovog stručnog rada koji su deo dokumenta koji on potpisuje i pečatom overava kao odgovorno lice.

Član 17.

Ime i status svakog lica koje učestvuje u izradi plana ili projekta, odnosno obavljanju druge vrste posla, mora biti navedeno na planovima ili projektima, odnosno u relevantnim dokumentima o poslovima u čijoj izradi, odnosno obavljanju isto učestvuje, saglasno odgovarajućem aktu pravnog lica, organizacije ili radnje koja obavlja predmetni posao.

Član 18.

Ako je član Komore ovlašćen za obavljanje više različitih delatnosti, dužan je da izbegne konflikt interesa.

IV PONAŠANJE ČLANOVA KOMORE U JAVNOSTI

Član 19.

Članovi Komore su dužni da u javnosti kroz svoje profesionalno i svako drugo angažovanje ne narušavaju svoj ugled, ugled struke i ugled Komore, odnosno da svojim delovanjem doprinose daljoj afirmaciji moralnih i stručnih vrednosti koje Komora proklamuje.

V ZAŠTITA ŽIVOTNE SREDINE

Član 20.

Članovi Komore su dužni da se staraju o zaštiti životne sredine u obavljanju poslova, i to:

1. predlažući kvalitetna i/ili održiva tehnička rešenja koja će obezbediti zdravo i prijatno okruženje, u zatvorenim i otvorenim prostorima, za sve koji u tim prostorima žive i borave;
2. predlažući optimalnu potrošnju sirovina, materijala, ljudskog rada i energije;
3. predlažući rešenja koja najmanje doprinose stvaranju otpada i zagađenju okoline;
4. detaljno razmatrajući moguće posledice, neposredne i posredne, kratkoročne i dugoročne, na zdravlje ljudi, životnu sredinu i društvenu pravednost prilikom izrade planova, projekata i sl.

Član 21.

Prilikom izrade planova i projekata članovi Komore moraju zastupati načelo da su prostor, kulturna i prirodna baština i okolina dobra sa ograničenim mogućnostima obnavljanja.

Član 22.

Članovi Komore imaju obavezu da aktivno učestvuju u primeni znanja i tehnoloških dostignuća iz oblasti zaštite životne sredine koja se odnose na struku za koju poseduju licencu Komore.

VI ODNOS PREMA NARUČIOCIMA POSLA

Član 23.

Član Komore je dužan da Naručiocu posla pre zaključenja ugovora, na njegov zahtev, preda na uvid licencu Komore.

Član 24.

Član Komore treba da učini sve što je u njegovoj moći da svaka njegova profesionalna obaveza bude unapred utvrđena ugovorom zaključenim sa naručiocem posla.

Ovim ugovorom definišu se: predmet ugovora, rok za obavljanje posla, visina naknade, dinamika isplate i ostala pitanja koja su od interesa za obavljanje posla.

Član Komore je dužan da odbije posao ukoliko su uslovi definisani ponuđenim ugovorom takvi da ih on ne može ispuniti.

Član 25.

Član Komore je dužan da za vreme izvršavanja ugovornih obaveza svojim znanjem i iskustvom pomaže Naručiocu posla.

Član 26.

Član Komore je obavezan da pri izvršenju ugovorenog posla vodi računa o ekonomskoj strani pojedinih rešenja.

Član Komore je dužan da maksimalno smanji nepredviđene troškove koje Naručilac posla nije unapred odobrio.

Član 27.

Član Komore je dužan da prilikom preuzimanja posla obavesti naručioca o pravima i obavezama koje proizilaze iz članstva u Komori.

Svaki sporazum između člana Komore i trećeg lica, bilo da je zaključen u pisanom ili usmenom vidu, kojim se nanosi šteta, ili se ugrožava poslovni interes Naručioca posla, smatra se moralno nedopustivim.

Član 28.

Član Komore obavezan je da čuva poslovnu tajnu i poštuje diskreciju vezanu za Naručioca posla i predmetni posao.

Član 29.

U toku izvršenja ugovorenog posla član Komore je dužan da Naručioca posla obavesti blagovremeno i tačno o svim odlukama, događanjima i problemima koji se tiču izvršenja ugovorene obaveze i o mogućim pravnim, finansijskim i materijalnim posledicama tih odluka, događanja i problema na realizaciji ugovora.

Član Komore je dužan da Naručiocu posla, na njegov zahtev, stavi na uvid raspoloživu dokumentaciju koja se odnosi na navedene odluke, događanja i probleme.

VII ODNOSI IZMEĐU ČLANOVA KOMORE

Član 30.

Članovi Komore su obavezni da se pomažu i poštuju međusobne interese, intelektualnu svojину i druga prava, da održavaju tolerantne i kolegijalne odnose prema najvišim standardima primerenim načinu života i rada akademski obrazovanih građana.

Član 31.

Konkurencija između članova Komore zasniva se na stručnosti, tehničko-tehnološkoj opremljenosti, organizovanosti, ekonomičnosti i referencama.

Nelojalnom i nedopustivom konkurencijom među članovima Komore smatra se:

1. prisvajanje tuđih dela i referenci, delimično ili u celini;
2. netačno predstavljanje sopstvene ili tuđe uloge u realizaciji nekog posla;
3. pokušaj diskreditovanja drugog člana Komore u cilju preuzimanja njegovih već dobijenih poslova;
4. odvrćanje Naručioca posla od realizacije ugovorenih obaveza prema drugom članu Komore netačnim prikazivanjem planiranih radnji i obaveza;
5. svaki postupak koji bi mogao uticati na slobodu izbora Naručioca posla, ili uticati na promenu donete odluke, osim u slučaju ukazivanja na protivzakonitost;
6. nuđenje, ugovaranje i obavljanje poslova ispod minimalnih kriterijuma utvrđenih odgovarajućim aktima Komore, i

7. ostvarivanje poslovne prednosti nepoštovanjem Ustava, zakona, propisa i ostalih pravnih akata koje su članovi Komore dužni da poštuju.

Član 32.

Član Komore je dužan da u radu poštuje autorska prava.

Član 33.

Članovi Komore mogu slobodno kritikovati planove, projekte, građevine i sl. drugih članova Komore.

Kritika drugog člana Komore mora biti dobronamerna, javna, stručna i teoretski zasnovana i obrazložena.

Član 34.

Član Komore koji je angažovan da iznese svoje mišljenje o radu drugog člana Komore dužan je da vodi računa da se njegovo mišljenje zasniva na stručnim argumentima, kao i da njegovo stručno angažovanje ne poprimi karakter subjektivne arbitraže.

Član 35.

Član Komore, koji je pozvan da nastavi posao preminulog člana Komore, obavezan je da zaštiti interese nasljednika preminulog u ostvarivanju prava vezanih za poslove koje je obavio preminuli član Komore.

Član 36.

Ukoliko dvoje, ili više članova Komore učestvuju na izradi istog plana, ili projekta, odnosno izgradnji iste građevine, obavezni su da pre početka rada, posebnim sporazumom u pisanom obliku odrede međusobne odnose u pogledu raspodele poslova, rokova njihovog obavljanja, autorskih prava, raspodele troškova, raspodele zarade i slično, ukoliko radnim odnosima kod Poslodavca to već nije obuhvaćeno.

Ukoliko međusobni odnosi članova Komore nisu uređeni u smislu stava 1. ovog člana, sva prava i obaveze u vezi obavljanja posla ima član Komore koji je zaključio ugovor sa naručiocem posla.

VIII PRAVILA O NAKNADAMA

Član 37.

Članovi Komore imaju pravo na primerenu naknadu za obavljanje poslova.

Visina naknade za obavljanje poslova utvrđuje se ugovorom zaključenim sa Naručiocem posla, odnosno Poslodavcem.

IX UČEŠĆA NA NADMETANJIMA

Član 38.

Član Komore može učestvovati na nadmetanju za projekat kao učesnik, izvestilac, stručni konsultant ili član ocenjivačkog tima.

Član Komore ne sme učestvovati na nadmetanju koje je u suprotnosti sa njegovim pravima i obavezama člana Komore.

Članovi Komore su dužni da, u svojstvu člana komisije na nadmetanjima bilo koje vrste, poštujući anonimnost i poverljivost, sude nepristrasno i pošteno.

X REKLAMIRANJE

Član 39.

Članovi Komore reklamiraju svoju delatnost samo na osnovu rezultata svoga rada.

Reklamom iz stava 1. ovog člana ne smatraju se tekstovi, izložbe, prikazi i opisi projekata i ostvarenja, reportaže i intervjui u javnim glasilima člana Komore, ili odgovarajući citati od strane drugih učesnika, a čiji je cilj obaveštavanje.

Nije dozvoljeno netačno reklamiranje i reklamiranje kojim se nanosi šteta drugim članovima Komore i drugim licima.

XI OBAVEZE ČLANOVA KOMORE PREMA KOMORI

Član 40.

Članovi Komore se udružuju u Komoru u cilju ostvarivanja zakonom poverenih poslova, zaštite stručnih i poslovnih interesa i postizanja boljeg ličnog i društvenog položaja.

Član 41.

Članovi Komore su obavezni da se u svom radu pridržavaju Statuta Komore, ovog Kodeksa i drugih opštih akata Komore.

Član 42.

Član Komore je dužan da poštuje i izvršava odluke organa Komore.

XII ODGOVORNOST ČLANOVA KOMORE

Član 43.

Član Komore čini povredu moralnih normi i profesionalnih standarda i normativa ukoliko:

1. svojim postupcima i ponašanjem krši ugled struke, člana Komore i Komore kao strukovne organizacije;
2. povredi odredbe Statuta Komore, ovog Kodeksa i drugih opštih akata Komore;
3. ne izvršava odluke organa Komore.

Član 44.

Povrede moralnih normi i profesionalnih standarda i normativa su:

1. nesavestan odnos prema preuzetim obavezama;
2. plagijat;
3. omalovažavanje drugog člana Komore, odnosno njegovog dela;
4. neargumentovana kritika rada drugog člana Komore;
5. protivustavne i protivzakonite aktivnosti u struci, kršenje propisa ili drugih pravno obavezujućih akata;
6. udruživanje i/ili učestvovanje u kriminalnim radnjama;
7. prisvajanje tuđih dostignuća;
8. unižavanje ugleda struke, Komore i drugih članova Komore;
9. neispunjavanje obaveza člana Komore prema Komori;
10. nepoštovanje odredaba ovog Kodeksa.

Član 45.

Član Komore za koga se utvrdi da je učinio povrede moralnih normi i profesionalnih standarda i normativa, disciplinski odgovara u skladu sa pravilima koja je Komora ustanovila.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 46.

Izmene i dopune ovog Kodeksa vrše se po postupku propisanom za njegovo donošenje.

Član 47.

O sprovođenju ovog Kodeksa stara se Upravni odbor, uz pomoć Izvršnih odbora matičnih sekcija Komore i nadziranje Nadzornog odbora.

Član 48.

Ovaj Kodeks objavljuje se kao deo stalnog sadržaja stranice Komore na internetu i uručuje se svakom članu Komore.

Član 49.

Ovaj Kodeks stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja na oglasnoj tabli i sajtu Komore.

Pitanja za preslišavanje:

1. Navedi najmanje pet tačaka iz Etičkog kodeksa IEEE.
2. Šta znaš o odeljku „pravila prakse“ iz Etičkog kodeksa NSPE-a?
3. Koje profesionalne obaveze se zahtevaju od inženjera prema Etičkom kodeksu NSPE-a?
4. Navedi osnovne odredbe Etičkog kodeksa inženjera i tehničara Srbije.
5. Navedi osnovna načela i pravila ponašanje inženjera data u Etičkom kodeksu Inženjerske komore Srbije.

6. Koje odgovornosti inženjera – članova Inženjerske komore navodi Etički kodeks Inženjerske komore Srbije?